

an, trouwt en
inste geborgen
aks de vangst
de deur staat,
toekomst ver-

edenis vinden
r van ik boven
e zien we als
es zelf en in
t en de zijnen.
i aan en geeft
sbefolking in
(men zie b.v.
i 62 en vol-
En in de ont-
hij zijn apo-
at Jannes bij
l in de krant
is, dat er op-
kon hij het
ie gat" daar-
nuwd gewor-
ur het bewijs
at zoo gevan-
middag werd
g gestort: de
was dood".

n een roman

ver kent zijn
loor de dia-
Wat er rond-
sche doening
van den vis-
enge wereld
eld gebracht,

et geworden.
stof besloten
ing weten te
reer een na-
re van sterk
Maar deson-
de verloren-
n zijn tradi-
gisch deude-
and nog de
e visscherij-
tenlijk alleen

ten het boek
telkens weer
heid der vis-
overigens
zijn mogelijk-
hij ten aan-
k leven heel
goed recht
die critische
we dienaar-
s dan hate-

erink doet
uwelijk". Hij
lijken vorm
belang van
g woordelijk

gewoest, dat
erd beleefd,
volkomen in
elkander is,
het „Zelf“

eenige aar-
zenlijke zin-
t in God en
ie Personen
Vader gene-
Zoon is met
n. Die twee
Zij elk Zich-
t. Die zelf-
toch steeds
t Goddelijk
komen een-
en Zichzelf
Goddelijke
f blijven en
nu, dit kan
worden ge-
e functie
n volkomen
) ander en
en bewaren
g blijven in

n, dat men
m gesteld,
er nog veel
ds en zijne
an en mag
er Waterink
dachte niet
, zou naar
orden. Ech-

lijke disqualificatie van godsdienst en kerk, die, we weten dat nu zoo langzamerhand wel, met allerlei misleiding de menschen paaien.

Zoo wordt (op blz. 64/65) het Zuiderzee-volk genoemd „een volk dat verstandelijk steeds dieper en dieper zonk naar de leegte van volkomen gedachteeloosheid en dat geestelijk daardoor vastgehecht bleef en vastgeketend werd door de starre dogmatiek, de bekrompen kortzichtigheid en de zinnelooze eigenzinnigheid van een levenloze en gewetenloze kerk". De critiek die deze zin inhoudt, betreft het Zuiderzee-volk: dat is trouwens ook subject in den zin. Maar het woordje daardoor verlegt het accent en het eigenlijk verkeerde worden de starre dogmatiek en de gewetenloze kerk, die op het gebrek aan verstand parasiteeren.

Op blz. 106 wordt verteld hoe vader Rieuwert na het door-de-weekse middagen, „begon zooals hij dat altijd in de kerk hoorde met een gezwollen lijze stem" uit den Bijbel voor te lezen. En dan gaat dat „dik rommelig en onbegrijpend brallen" over een beschrijving van den tempel uit Ezechiël's droomgezicht: lengte, breedte, hoogte, versiering van trappen, vensters en poort. 'Is weer dezelfde situatie. De critiek betreft weer den man en zijn onkundig lezen. Maar de dwaasheid van het geheel ligt in dat wat hij leest, gelijk ten duidelijkste blijkt uit de toevoeging: „het zou een eeuwige zonde zijn, als men niet dagelijks in aanraking kwam met die wijsheid, waarboven geen wijsheid uitgaat".

Op blz. 140 en volgende wordt medegedeeld, dat Rieuwert niet meer naar de kerk gaat, omdat hij „begon in te zien dat verreweg het grootste deel van deze Zondagsliefhebberij vertoon was en niets meer". Want hem was duidelijk geworden, „dat alles, wat hij... vroeger als vaststaand en onomstootelijk had geloofd... voor hem tot leegte woorden en ijdele klanken was geworden, dat het leven eischen stelde, die het geloof blijkbaar niet in staat was in te willigen, dat het geloof dus iets werd buiten het leven om, misschien zelfs wel achter het leven aan". 't Zijn de overwegingen van Rieuwert, die hier staan neergeschreven. Maar in werkelijkheid is deze passage de wel-benutte gelegenheid voor den Schrijver om kerkgaan en geloof in hun waardeloosheid te doen uitkomen.

De critiek in deze en dergelijke uitlatingen is dus gericht tegen godsdienst en kerk. Maar daarbij merken we het verschijnsel op, dat dikwijls te constateeren valt in de romans, die van vijandigheid tegen godsdienst en kerk blijf geven: de Schrijver oordeelt, veroordeelt, zonder te kennen. Van wat geestelijk leven is, van wat godsdienst en kerk beteekenen heeft hij geen besef. De beschrijving b.v. van het ouderlingen-bezoek bij tante Akke toont dat duidelijk. De critiek, die daarin besloten ligt, valt op den Schrijver zelf terug, die praat over dingen waar hij niet van weet. En een enkel zinnetje uit het verhaal van Jannes' eerste kerkgang na zijn verloving typeert deze onwetendheid, als de Schrijver vertelt, dat Jannes „niet dadelijk beneden bij haar (wilde) zitten, maar beklom de trap naar het balkon".

ter, deze gaat in zijn vergelijking niet zoover. Wij lezen bij hem, dat we niet moeten zeggen: zoo is onze liefde onder de menschen, dus moet ook zoo de liefde Gods zijn, maar omgekeerd: „de liefde in God is oorspronkelijk, en slechts een schijnsel hiervan is in ons". Ook dat wij niet zeggen moeten: „ik ben een persoon, gij zijt een persoon en zoo nu is ook God persoonlijk", maar dat we omgekeerd hebben te belijden: de persoonlijkheid is oorspronkelijk in het eeuwige Wezen, en van deze persoonlijkheid, die Drieëenig bestaat, is, wat we persoon onder de menschen noemen, slechts een flauwe en gebrekkige afschaduwing."*) Wij weten ook, dat Paulus in Efeze 3:14 en 15 zegt, dat hij zijn knieën buigt voor den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, uit wien alle vaderbetrekking in hemel en op aarde wordt genoemd, waaraan Dr Kuyper de gevolgtrekking verbindt, dat de vadernaam, dien wij op aarde dragen en bezigen niet oorspronkelijk is, maar afgeleid is uit den Vadernaam Gods. Niet uit ons wordt de Vadernaam op den hemel overgedragen, maar alle vaderschap op aarde wordt genoemd naar het vaderschap van den hoogen God. Niet God heet Vader naar den aardschen vader, maar de aardsche persoon, die een kind teelt, heet „vader" naar God."*) Ook ons is bekend, dat de trias: vader-moeder-kind in hun eenheid wel eens wordt gesteld naast de verhouding van de Drieëenheid: Vader-Zoon-Heilige Geest. Het ééne Wezen des gezins, zoo heeft men opgemerkt, ontplooit zich in een drieheid van personen: vader, moeder en kind."*) Echter, deze beelden verklaren niets van de drieëenheid Gods, omdat de personen elk iets anders zijn en eerst samengevoegd het volle wezen van het gezin uitmaken. Hier ontbreekt de grond der vergelijking.

Nu is deze constructie van Dr Waterink een afleiding. Nergens in de Schrift zelve vinden wij deze „Abbildlichkeit" gesteld als naar 't schijnt in de klassieke woorden, die we vinden in Efeze 5:31-32. Daarin schrijft Paulus, dat de idee van het huwelijk eerst recht verstaan kan worden in het huwelijk der geloovigen; gelijk omgekeerd het huwelijk een af-

't is als steeds: van uit de verte iets van al deze dingen hebben opgevangen, en dan onder een overvloed van dikke termen de onbevoegdheid tot oordeelen bemantelen.

Het is heel jammer, dat de Schrijver den invloed van zijn afbeelding heeft verzwakt met dergelijke tendentieuze versierselen. Als mede op zulke gronden de verlorenheid van het volk moet worden bewezen, dan is die bewijsvoering allerminst overtuigend en dan gaat men ook twifelen aan wat wordt medegedeeld over de gewone levensfeer van de beschreven menschen. Elementen als deze zijn in een boek wat de vlekken van doorgelopen olie zijn op een schilderstuk: ze bederven het. Want bij het vele goede en mooie, dat men opmerkt, ziet men ook altijd weer die vlekken.

C. T.

Tentoonstelling Josina Knap.

De kunstschilderes Josina Knap, die onlangs het schitterende werk over haar vader deed uitkomen, houdt nu zelf een tentoonstelling van schilderijen, teekeningen en kunstnaaldwerk in de kunstzaal Keizersgracht no. 594, hoek Spiegelstraat.

Onder haar vroege werken vinden wij een mooi bloemstuk, eigendom van het Geref. Gymnasium. Het is een kleurenweelde van fijn sprankelende tinten van jonge bloemenpracht. Maar direct valt het oog op het enorme doek van „Jozef en zijn broeders". Dit stuk, in een sterk donkerkleuren-gamma gehouden, munt vooral uit door zuivere monumentale bouw en compositie.

Hoe meer ge dit sterk gecomponeerde stuk op u laat inwerken, hoe meer ge het samenspel van figuren in Oostersche stoffage leert bewonderen.

Heeft Josina Knap vroeger veel poppen in allerlei genre geschilderd, waarschijnlijk heeft zij zich uit deze richting ontwikkeld tot portretschilderes met superieure qualiteiten.

Enkele kinderportretten munten uit door fijne nobele elegance van lijn en kleur en karakter. Men vindt er verder een statig imponeerend portret van een bekend predikant, die zelfs door zijn eenvoudige pijpje het deftige van zijn houding niet verliest. Het heeft een frappante gelijkenis, niet slechts een oppervlakkig uitwendige, neen, 't geeft een zielsopenbaring zoo rijk, dat men hem in deze ééne pose waarneemt in al zijn uitingen, in het dagelijksch leven op zijn studeerkamer en ook op den kansel. De verven zijn hier vol met veerkrachtige penseelstreek opgelegd in brillante kleuren, die op den juisten afstand geheel en zuiver samensmelten.

Het portret van haar vader, den schilder G. W. Knap, daarentegen is dun geschilderd, de kleuren zijn eenvoudiger, de kleurenvolumes breeder en grooter. Het kleurengamma is blond gehouden, gedragen door een enkele zwaardere noot van fijn rood. Wie Knap gekend heeft, moet erkennen, dat geen ander zijn gelijkenis en wezen zuiverder zou hebben kunnen weergeven.

Het portret van Mevrouw S. is een fijn deftig gracieus salonportret; dat van Ds W. doet even

spiegeling is van de verhouding van Christus en Zijn Kerk. Hier is dus geen sprake van het leven in de Drieëenheid Gods. Wel is de sexuele functie hier mede in geding (zie vers 31). Van Andel merkt hier schoon op: „Nog een laatste licht werpt Paulus op de gemeenschap tusschen man en vrouw, zooals zij in het vleesch wordt uitgeoefend, geadeld door de liefde des mans, die in zijn vrouw zijn eigen lichaam ziet. Hij gaat nu van het huwelijk zelf uit. De gemeenschap tusschen man en vrouw wordt hem iets, dat hogere beteekenis heeft: zij is hem' afdruk, type van de gemeenschap tusschen Christus en de gemeente. Het aardsche huwelijk is er om 'hemelsche af te beelden; 't is een zichtbare voorstelling van de groote verborgenheid der vereniging van Christus met de Zijnen. Maar zag het in Eden ingesteld huwelijk werkelijk zoover over zichzelf heen, dan dient het ook ten volle ten bewijs van wat de apostel zooveel van onze vereeniging met Christus gezegd heeft, n.l. dat wij voor Hem niets minder zijn dan wat Eva voor Adam was: het eigen vleesch, het eigen gebeente, leden zijns lichaams. Deze beschouwing zet aan de gemeenschap des geslachts een ernst, een wijding bij, die er in de schatting van het algemeen geenszins mede verbonden is."*) Zoo staat deze tekst dus buiten het geding, door Dr J. Waterink opgeworpen.

Een bezwaar ontmoeten wij nu echter, wanneer wij deze „Abbildlichkeit" van het huwelijk gaan toepassen op het leven in de heilige Drieëenheid. Allereerst reeds hierin, dat wij hier niet een tweeheid, maar een drieheid vinden. Dit toegegeven, zou men deze „Abbildlichkeit" kunnen vinden in de verhouding van den Vader en den Zoon. De „Abbildlichkeit" zou dan verder zijn: generatie — sexuele functie. Dr A. Kuyper teekent bij het een en ander aan, dat het vaderschap en het zoonschap hoogst gebrekkig hier beneden is en onvolkomen. Het is een schijnsel, een flauwe schaduw van het vaderschap, maar meer niet. „Maar bij deze eeuwige generatie des Zoons is dit alles geheel anders. Hier is geen moeder, maar de Vader het een en het alles."*)

vroeg renaissanceistisch-Italiaansch of Zuid-Nederlandsch aan en is mooi van kleurtoestellingen; dat van Ds S. is sober opgevat van kleur en stijl, maar van een gelijkenis, als geen schilder zou kunnen overtreffen. Het is de realiteit zelf, maar omgeloofd en opgeheven in de sfeer van de kunst.

Mevrouw D. met haar kinderen is een mooi familieportret met gevoel van de sfeer van het gezin, een stuk van groote distinctie en fijne gobe-linachtige samenstemming van teere tinten.

Mevr. van der M. met haar ernstig donkere lokken en oogen, contrasteerend met het guiltig rozerode kindje op haar schoot, heeft iets Madonna-achtigs, maar dan van Calvinistische opvatting. Josina Knap is een virtuoze op het gebied van portretkunst.

Behalve een reeks van bloemstukken, stillevens, landschappen en portretten, vinden wij in deze collectie prachtige borduurwerken van rijke kleurencomposities, waarvan wij de beoordeeling der techniek maar aan de dames zullen overlaten.

Laat nu eens niemand van „onze menschen" verzuimen deze tentoonstelling van, ik zou haast zeggen „onze kunstschilderes" te bezoeken, liefst ook een tweede maal, om de werken van haar, die in Calvinistisch Amsterdam zoo bekend is, eens goed te leeren verstaan en waardeeren.

De tentoonstelling is geopend elken werkdag van 10 tot 6 uur. Toegangspreis 25 ct.

D.

UIT DE HISTORIE

Zwanenzang.

I.

Na de vereeniging in 1892 bleef de opleidings-kwestie nog jarenlang een heet hangijzer in onze Gereformeerde Kerken. Deze aangelegenheid werd, om met Gispens te spreken, ingewikkeld in voorstellen, adviezen en tegen-adviezen, rapporten en tegen-rapporten, waarvan de vrucht, helaas, niet den naam van liefelijke kon dragen. „Waarbij nog komt", zoo ging Gispens voort, „dat de dingen op deze aarde zoo zelden bezien, besproken en be-slist worden, los van de personen. Er wordt zoo-veel gesproken, gedaan en nagelaten, dat zuivere behandeling der zaken moeilijk en niet zelden on-mogelijk maakt. Er schijnen althans achter deze aangelegenheid denkeelden of zaken, of iets anders verborgen te zijn, door ons niet waar te nemen of te vatten. Mij is dit alleen duidelijk, dat zoolang degenen, die geacht worden Calvi-nisten te zijn, of de Gereformeerde beginselen aan te kleven, elkander zoo weinig verstaan, er van grooten voortgang dier beginselen in het pu-blieke leven weinig sprake kan zijn". Zóó schreef Gispens in Mei 1899.

In verband nu met de opleidingsquaestie beslo-

Hier wringt ook verder iets. De verhouding van vader-moeder wordt hier toegepast op de verhou-ding van Vader-Zoon. Dit leidt dan tot een innerlijke tegenstrijdigheid. Dan zou het product van deze verhouding, het kind bij vader-moeder, hier moeten zijn: de Heilige Geest. Dr J. Waterink zegt dan ook: „En van hen (n.l. van den Vader en den Zoon) gaat de Geest uit enz." In logischen zin zou echter het product de Zoon moeten zijn, als wij dit woord namelijk in zijn beteekenis niet willen ontkrachten. En dit mag volstrekt niet, omdat juist Dr J. Waterink stelt, dat we in God het eigenlijke, het wezen-lijke vinden. Bovendien rijst nog een ander be-zwaar. De Schrift meldt ons, dat in den staat der heerlijkheid het Beeld Gods weer in volko-menheid zal aanschouwd worden. Op de lijn van Dr J. Waterink voortgaande, zou dus in dien staat de sexuele functie in den mensch ook tot zijn hoogste volkomenheid moeten komen. Echter, Jezus Christus zegt zelf, dat in dezen staat niet meer ten huwelijk gegeven, noch ten huwelijk genomen wordt. Op grond van een en ander achten wij deze speculatie niet houdbaar.

KNOPPERS.

*) W. Stern, „De Puberteitsleedijf", pag. 12. Wolters, Groningen, Den Haag, 1928.

*) Dr W. Geesink, „Gereformeerde Ethiek" I, pag. 408. Kampen, 1931.

*) Idem, I pag. 408. Zie ook de artikelen „Sexualiteit, Sexuele Ethiek" in de „Christelijke Encyclopaedie", V, pag. 162 v.v. Kampen. Men leze ook bij Dr Geesink de definitieve van het begrip: Christelijk-zedelijke norm met haar waarde- en doel-bepaling, I pag. 187 v.v.

*) Dr J. Waterink, „De Opvoeding tot het huwelijk", pag. 118. Wageningen.

*) Dr A. Kuyper, „E. Voto" I pag. 163 v.v. Amsterdam, 1904.

*) Idem, I, pag. 183 v.v.

*) Ds J. J. Knap C.m., „De Heidelbergse Catechismus", pag. 79. Wolters, Groningen 1912.

*) J. van Andel, „Paulus' brief aan de Efeziërs voor de gemeente bewerkt, pag. 152. Leiden, Donner. Men leze de toe-lichting op de gehele pericoop, vers 22-33, pag. 137-153. Zie ook Dr J. A. C. v. Leeuwen „Paulus' Zendbrieven aan Efeze, Colosse, Filémon en Thessalonika", pag. 124-130. Amsterdam, 1926.

*) Dr A. Kuyper, „E. Voto", I, pag. 186 v.v. Amsterdam, 1904.

*) Idem, I, pag. 144.

ten Curatoren van de Theologische School in den zomer van 1899 om „De Bazuin”, het weekblad waarvan Gispen sinds 1888 Hoofdredacteur was, nauwer te verbinden aan de Theologische School en een Hoofdredacteur te benoemen uit de Hoogleraren der School. Voorts besloten zij den Hoofdredacteur Ds W. H. Gispen met betuiging van waardeering van — en dankzegging voor den door hem in deze qualiteit verrichten arbeid, te ontslaan en als Hoofdredacteur te benoemen Dr H. Bavinck.

Later, 2 Augustus 1900, hebben deputaten-curatoren aan Ds Gispen nog bericht, dat hij in 1899 niet was „ontslagen”, doch niet was „herbenoemd”.

Inmiddels schreef Bavinck hem: „Als ik iets bij u vermag, laat me u dan dringend en vriendelijk mogen verzoeken, om toch medewerker te blijven. „De Bazuin” zou door het gemis uwer brieven groote schade lijden, en ik zou die brieven op geenerlei wijze kunnen vergoeden. Elk heeft zijn eigen gave. En uwe gave in dit opzicht wordt door mij hoog gewaardeerd. Daarom, blijf medewerker en schrijf uwe brieven, als tot dusver. Ge doet er de lezers, gij doet er ook mij een grooten dienst mede”.

Op 8 Augustus 1899 antwoordde Gispen echter aan deputaten-curatoren: „Toen ik, in uwe vergadering na de Synode van Middelburg in 1896, de scherpe instructie ontving, gevoelde ik dat mijn leven, als Hoofdredacteur van „De Bazuin”, aan een zijden draad hing. Ik had echter toen geene vrijmoedigheid den draad met eigen hand te breken. Nu echter de Commissie van uitvoering, geheel buiten mij om, het voorstel aan uwe vergadering heeft gedaan om mij te ontheffen van de taak door of van wege de Synode van 1888 mij opgedragen, en uwe vergadering besloten heeft dat voorstel aan te nemen, is dit voor mij een wenk dat, ook in dit opzicht, de tijd van terugtrekken, uit het meer openbaar kerkelijk leven, is aangebroken. Het valt mij dan ook niet moeilijk in nu besluit te berusten. Vooral niet, nu een zoo eminent man als Dr Bavinck tot mijn opvolger benoemd is. De indruk, dien ik, op dit oogenblik, van de leiding der goddelijke voorzienigheid, omtrent mij, heb, laat mij echter niet toe tot vaste medewerking aan „De Bazuin” mij verder te verbinden. In mijn drie-en-veertig-jarig ambtelijk leven heb ik ruim dertig jaren onafgebroken aan „De Bazuin” gearbeid. En nu geloof ik, dat het oogenblik is aangebroken, waarop ik, met volle vrijmoedigheid, dien arbeid mag nederleggen. Mocht ik nu en dan nog drang gevoelen om iets te zeggen, dan twijfel ik niet aan de bereidwilligheid van den Hoofdredacteur om mij gasvrijheid te verleen.”

Het ontslag — pardon! de niet „herbenoeming” — ging in met 1 Januari 1900. En zoo zong Gispen dan in de laatste week van 1899 dezen zwanenzang aan zijn Jerusalemit:

Zooals ge weet, eindigt met dit jaar mijn arbeid als redacteur van „De Bazuin”, en daarmee is ook mijn schrijven aan u geëindigd.

Door vriendelijke beschikking van H. H. Curatoren der Theologische School is mij wel de gelegenheid aangeboden om mijn „Brieven” aan u voort te zetten, maar ik heb gemeend hiervoor te moeten bedanken.

De redenen, die mij hiertoe bewogen, zijn voor mij overwegend, doch voor u en anderen wellicht niet afdoende.

Evenwel is het toch niet onbegrijpelijk, dat men op eenigen leeftijd gekomen, en als men eenmaal op het laatste staat van de oudste predikanten, neiging gevoelt tot beperking van arbeid, die niet volstrekt noodig is.

Niet dat het schrijven van een brief zulk een heksenwerk is, maar in een brief, die gedrukt wordt, dient iets te staan. Het gaat daarmee als met het manna in de woestijn. Eer men het in huis had en brood bereiden kon, moest het ingezameld worden.

En dat is, zoowel in het spreken als in het schrijven, de arbeid die de meeste inspanning vordert en den meesten tijd vereischt.

Schrijven is het minste.

Ik heb eens gelezen, dat aan een auteur werd opgedragen een nieuw toneelstuk te maken, dat op een bepaalden tijd klaar moest zijn. Toen die tijd daar was en men het stuk kwam halen, zelde de auteur, tot groote verbazing en teleurstelling van den toneel-directeur: het stuk is geheel klaar, op het achriven na.

Dit geheim begrijpen de menschen niet, ook niet wat den kansel-arbeid betreft. Liefst ziet men den predikant de ganache week kopje-onder doen in allerlei arbeid in de gemeente, in verenigingen en vergaderingen, en dan verwacht men 's Zondags niet alleen voedszaam maar ook smakelijk brood, niet te week en ook niet te hard gebakken, zelfs als het mogelijk ware! brood naar ieders smaak.

Hoe hij aan 't meel moet komen, en aan den tijd om het niet slechts warm maar ook gaar op tafel te zetten, dat is zijn zaak, daar bemoeien de menschen zich niet mee.

Dikwerf wordt, en terecht, verbazing uitgesproken, over de reuzenkracht van den Redacteur van „Standaard” en „Heraut”.

Maar wie hem ooit aan 't werk heeft gezien, weet, dat hij, dank zij zijn enorme kennis en veel omvattende wetenschap op elk gebied, bezielde door de aangeboren genialiteit, niet zoo snel kan schrijven, als de gedachten en de redeneeringen hem toevloeien.

Ik wil maar zeggen, dat het voor een gewoon mensch meer inspanning vordert dan vermoed wordt, om elke week iets op te schrijven, dat niet tot het slechtste van alle genres, het vervelende, behoort.

Dat de thans bestaande toestanden ook invloed hebben uitgeoefend om mij van geregelde persarbeid te onthouden, wil ik niet ontkennen.

Er is een tijd geweest, dat men mij een koppel- of verbindingssteekje noemde tusschen de Christelijke Gereformeerden en de Hervormden. Dat deed men niet om mij te vleien, want tusschen een koppelsteekje en een vocaal is nog al verschil. Maar ik vatte het met goed humeur op. Want werkelijk is het altijd mijn streven geweest om te verbinden, wat saam behoort.

RULLMANN.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

De natie om den troon van Oranje.

(Indrukken van 9 September.)

Eigenlijk is dat hoofd boven dit artikel — dat rubriekhoofd — onjuist.

Indien er één ding is, dat gemist werd op dien zoo gedenkwaardigen Zaterdagmiddag 9 September, dan was het de politiek.

De ééne natie was daar rond den troon; héél de natie in al haar verscheidenheden, één in de liefde tot het Huis van Oranje.

En die daar niet waren braken de natie niet in haar eenheid.

Die er waren, dát waren „zij allen”. En daarom waren allen daar.

God gaf ons volk een Vorstin, die bidt.

Zóó kon het wonder geschieden, dat ten aanhoore van de dertigduizend aanwezigen en van de honderdduizenden, die door de radio werden bereikt, onze Koningin sprak van den zegen Gods, door welke een volk alleen groot en een troon alleen sterk kan zijn.

En zóó is te verklaren het wonder, dat bij het heengaan in den donkeren avond om negen uur, toen de Vorstin met haar Gemaal en haar Koninklijke Dochter heenreed, ondanks het verzoek, de stilte te bewaren om te voorkomen, dat door het gejuich de paarden schichtig zouden worden, toch de aloude zegenpsalm, het bekende vers van den honderdvierendertigsten, geperst werd uit duizenden kelen, — en dat tot tweemaal toe het „Dat 's Heeren zegen op U daal” ruischte over de velden.

Ons volk liet zijn Vorstin wegtrekken naar haar paleis, na deze wondere huldiging, — met een psalm op de lippen.

Zoo begon onze geëerbiedigde Koningin haar achtste vijftal jaren te regeeren...

We hebben de Koningin gezien...

Als Hare Majesteit...

Gezeten in den koninklijken wagen, omstuwde door hare boodschappers; vóórgegaan door hare grooten; gevolgd door die haar elken dag dienen. We hebben de Koningin gezien...

Als onze Landsvrouw...

Sprekend van den zegen, die de God des Hemels gegeven heeft in de vijfendertig jaren die achter liggen aan haar en aan haar volk; getuigend woorden van dank aan allen, die met haar het vaderland en het gemeenbest dienen.

We hebben de Koningin gezien...

Als Aanvoerdster in den strijd tegen de machten, die het vaderland bedreigen...

Luid riep ze het uit: „Leve het Vaderland”...

Toen hief ze driemaal energiek haar arm op, driemaal het luide schallende „hoezee” richting gevende; omhoog joegen de kreten...: „vaderland... hoezee!”

En in dien kreet was de vorstelijke majesteit en de nationale levensveelheid tot één geworden; als in één gelofte; als in één wil voor de toekomst...

Eén wil, door de kracht des Allerhoogsten.

De natie kwam om den troon van Oranje...

Onze mannen en onze vrouwen; onze jongens en onze meisjes.

Ze kwamen aan rijen van achten of vieren; ze schreden tot voor den troon; dáár bogen ze met vaandels en banieren als in eerbiedige hulde; daar wuifden ze een blijden groot aan Hare, die het doel dezer hulde was; dáár aanschouwden ze de Vorstinne, gezeten naast haar Gemaal en haar Moeder; gezeten dáár met haar Dochter, de hope der toekomst...

En ze konden haast niet scheiden van voor den troon...

Zaagt ge onze christen-vrouwen? Zie, ze bleven staan; hare voeten weigerden verder te gaan; ze wilden in zich opnemen dat wondere beeld uit deze zoo grootsche stonde; zachte drang was er noodig om ze verder te doen gaan; en voor ze de plaats der hulde verlieten schouwden ze nogmaals met langen blik achterwaarts, vóór ze heen konden gaan, onze vrouwen, van de Moeder des Vaderlands; onze vrouwen uit Axel en uit den Helder, uit den Achterhoek en uit den Hoek van Holland...

Hebt ge ze gezien, onze jongens en meisjes?

Was er wel één groep der jongeren zóó groot?

Het was ál leven voor den troon.

Al kleur en fleur.

Kostelijke mengeling van verven wanneer de Roomsche graanmeisjes héél den weg in het Stadion met haar prachtcostuums vullen; bloemen bloeiende in veelvuldige schoonheid; schittering van blinkende uniformen en glanzende kurassen, als de land- en zeemacht hulde brengt; optocht der barmhartigheid, als honderden verpleegsters in reine gewaden eerbiedig als priesteressen schrijden langs den troon...

Het licht van den dag verstierf...

En zonder onderlaten zat daar onze Vorstin, hand-wuivend vriendelijke groeten, dankend voor zooveel hulde, onvermoeid; Zij en Hare Dochter, die twee in lichtblauwe gewaden... in het gewaad dat de kleur droeg van de trouw...

Zes volle uren duurde het voorbijtrekken van de duizenden...

Tot bijna honderdduizend toe...

Toen, des avonds te negen ure... toen kwam het einde...

— Toen klonk de bede om een zegen...

En de laatste woorden, die onze Vorstin in het Stadion kon opvangen — o, wondere symboliek — waren deze:

„Loof, loof nu aller heeren Heer!”

J. W.

PERSSCHOUW

Het methodisme.

Ds v. Popta schrijft in „Ons Kerkblad” (Rotterdam-Zuid) over het methodisme:

Vergeleken met het Herrnhutisme, blijkt dit Methodisme dus weer heel anders te zijn ingesteld.

Het legt nadruk op hartstochtelijke toespraken, op een ontzettende schildering van dood en hel en op aangrijpend, zielroerend gezang.

Daardoor moet een levendig gevoel van schuld tegenover God plotseling ontstaan en de ziel in heftige bewegingen komen.

Daartegenover moet dan ineens het aanbod des heils geplaatst worden.

Zoo ontstaat eene ontzaglijke tegenstelling.

De wil van den bewogen zondaar moet er zoo op gericht worden, dat aanbod van hell, de belofte van vergeving Gods aan zondaren te aanvaarden.

Zoo moet dan ineens de zielebeweging, in schuldgevoel, voorbij gaan en komt de rust der zekerheid. Dadelijk wordt het lied der zekerheid gezongen.

En dan wordt van stond aan zoo iemand er toe gebracht, om mee uit te gaan, om datzelfde toe te passen bij anderen.

In die sfeer blijft de wil opgewonden, om het aanbod des heils vast te houden. Waaraan zoude men toch twijfelen? Het is toch gezegd, dat de zonden vergeven zijn?

Zeker kan hiervan niet gezegd worden, dat het onmogelijk is, dat iemand plotseling tot levendig schuldgevoel komt en ook dadelijk het licht ziet doorbreken en onmiddellijk zeker is van zijn heil in Christus. Metterdaad zijn er onwraakbare voorbeelden in de geschiedenis, dat het zoo is gegaan en dat dan later in actief en ijverig werken aan de bekeering van anderen, die zekerheid ook bleef, althans niet aan al te hevige schuddingen ten prooi werd, al zullen wel schier nergens innerlijke moeilijkheden geheel uit gebleven zijn.

Wel moet hierbij iets anders opgemerkt worden, dat er n.l., als dit zoo tot methode gemaakt wordt, een groot gevaar is.

Het is zoo heel moeilijk niet, bij een hartstochtelijke schildering van dood en hel, vooral bij aanhoudend, zielroerend gezang, en dan in een atmosfeer, waarin de bewogenheid reeds heerscht, levendige ontvoering te wekken bij sommigen, wier aard hen daarvoor geschikt maakt.

En als nu daar, bij deze menschen, zeer suggestief persoonlijk het aanbod van heil, de verzekering van vergeving gebracht wordt, dan is het gevaar in het geheel niet denkbeeldig, dat, los van diepere innerlijke beleving, de wil erop gericht wordt, dat woord maar als voor hen geldend te aanvaarden.

‘tWerd daar niet een zich bewust zijn van de in Christus verzoende verhouding tot God, doch een met een fel geprikkelden wil vast grijpen, uitwendig, aan een hun voorgesproken woord.

Daar komt een oppervlakkige toeziening zonder waarachtig dieper geloofsleven. Dat is een toestand, waarin in het eind de redding niet blijkt verkregen te zijn.

Dat gevaar is er, waar dergelijke methodes gevolgd worden.

Wie wel eens menschen uit die kringen heeft hooren spreken, zal den indruk gekregen hebben, dat het soms meer is een zich zeker houden uitwendig van zekere woorden, dan waarlijk zekerheid des geloofs.

Afgedacht echter van dit dreigend gevaar, moet nog iets opgemerkt worden.

Waar die methoden gevolgd worden, wordt het geloofsleven wel erg beperkt genomen.

‘tWerd niet gezien als een leven met alle gaven en krachten van den mensch in de eenheid met Christus, in het volle leven met al zijn relaties en in verband met God. ‘tGaaf voor hen op voornamelijk

in ziel

in een

Het be

wil en d

ontbreekt

Ook di

is, om d

in het g

weer be

Een r

voor het

houding

geacht.

Alles

Men v

tig sta

dienen

enkele

lotte va

Tot gr

Tot gr

des gelo

Inderda

men heeft

van God”

ring”.

Dr H.

sprekende

De kr

Calvijn,

perkend

ingevoel

den sch

teeken

onze lar

Voetius

zulk een

kerk hi

buitens

consuet

Vaderst

zou uilf

een av

den kra

manduc

herinne

viering

trouwst

stervens

jectieve

voor su

Tot zoo

Uit pla

af, dat ik

commun

afwijzing

Ik wil

zich met

gronden

vredigd

kunnen t

welke gr

geen kra

ste is in

Overige

kerk wel

wel zegt:

doch dat

hun het

ren aan

Want de

wordt do

kerk dal

dat voet

kend, al

maal tot

gen: „cr

is: geloo

het gelo

middele

Ik ben

En no

gronden.

Maar t

Spreke

Synode

Van

We

Het

reeds

deren

Aan

naren

ambts

gelater

gebru

De s

tijd st

De s

den G

wordt

De s

niet.

d e z e

Maar

tegen

konde